

Srednja muzička škola „Petar Konjović“

Sombor

Maturski rad iz savremene
MIDI kompozicije i produkcije

Tema: Autobiografska radio rama

Profesorka: Željka Milošević

Učenica: Staša Zorić

Sombor jun 2025.

SADRŽAJ

Uvod

Istorijat radija

Istorijat radio drame

Pojam: dizajniranje zvuka

Snimanje govora

Snimanje efekata

Snimanje muzike

Edit i miks

Zaključak

Literatura

UVOD

Pored četvorogodišnjeg školovanja na smeru Dizajn zvuka i muzička produkcija aktivno se bavim i učenjem glume. Gluma me jednako inspiriše a pronašla sam se u njoj još od malih nogu. S toga, kao temu svog maturskog rada odabrala sam formu koja obuhvata obe umetnosti a to je radio drama. Tehničko znanje koje sam stekla na ovom smeru kao i glumačke sposobnosti olakšale su mi kompletnu izvedbu. Radio drama koju sam snimila je autorsko delo. Za pisanje teksta bila sam inspirisana svojim novim početkom u Somboru, s'obzirom da ne živim tu i da sam se razdvojila od porodice polaskom u srednju školu i počela da živim u domu učenika. Ovaj tekst predstavlja mene lično, moja iskustva, uspone i padove ali i nosi poruku o tome da je svaki početak težak i da se uz pomoć dobrog okruženja i velike podrške prijatelja i porodice, ma koliko oni bili daleko, ciljevi ostvaruju i na kraju uvek uspevamo u onome što smo započeli. Tekst sam pisala oko mesec dana, zatim ga dodatno prepravljala i konačnu verziju predstavljam u ovom radu.

Za izradu ove radio drame najviše su mi pomogli prijatelji i na tome sam im veoma zahvalna: Mina Miladić, Vukan Miljuš, Vuk Milošević, Olga Vučić, Bogdan Milsavljević, Jovana Tatalović i Srna Batinić.

Snimanje sam izvela u studiju Muzičke škole, koristila sam mikrofonski sistem AKG Perception 400, kompletan rad sam snimila i obradila u programu Cubase 12.

Prilažem kompletan tekst svog dela izdvojen na scene, a radi lakše organizacije snimanja, uloge i efekti su vizuelno istaknuti različitim bojama. Ovo je bitno zbog dobre pripreme plana snimanja i ovako organizovan tekst znatno olakšava samo snimanje.

POČETAK

1. SCENA - PORODICA

Fejd in, kreće muzika na klavijaturi, lagana, kada Lena kaže da ćemo zakasniti krene muzika da ubrzava da da do znanja da je žurba u pitanju, pakovanje stvari, čuje se zakopčavanje kofera

LENA: „Ajde Staša zakasnićemo na autobus, požuri!“

STAŠA: „Krećem“. ubrzana muzika

MAMA: „Nemoj laptop da zaboraviš molim te, tu ti je maturski“

STAŠA: „Ponela sam ga“.

muzika i dalje ide, otvaranje vrata, čuju se koferi kako se vuku

LENA, STAŠA: „Ćao“

zatvaraju se vrata, koferi se opet vuku, nagli kraj muzike, zvuk autobusa, pali se i kreće, tiho kreće pesma “U tem Somboru”.

KONDUKTER: „karte za prevoznika severtrans kupuju se na biletarnici“

Zvoni telefon, zove Mina. (atmosfera ulice)

MINA: zvuk kao preko telefona „Ee Vanja, Helena i ja smo stigle u kafić, čekamo te tamo. Požuri imamo svašta da ti pričamo“

STAŠA: „Tu sam za pet minuta“

Prelaz na scenu DRUŠTVO

2. SCENA - DRUŠTVO

Čuju se ljudi, zvuk muzike iz kafića, udaranje šoljica

MINA: „Jaoo slušaj sad...” krene da priča i sve se polako utišava, sm eh.

STAŠA: „Ljudi ljubim vas kasnim na probu, vidimo se sutra“

SVE TRI: „Vidimo see“ prelaz, poznata melodija iz nekog filma

Prelaz na scenu GLUMA

3. SCENA - GLUMA

Otvoraju se velika vrata pozorišta, nakon toga sledi tišina par sekundi, polako se čuju koraci koji zvone u velikom pozorištu i čuju se druga vrata koja vode u salu gde je scena i gde zvuk postaje prigušen.

VUK: „Biti ili ne biti, pitanje je sad!“

OLGA: naglo ga prekine: „Daj nemoj to molim te ajde da radimo naše, premijera nam je za dva dana.“

STAŠA: „Ćao ljudi“

OLGA: „Ee stigla si“

VUK: u pozadini se čuje muški glas koji se šali i govori ”O Romeo zašto si Romeo”

OLGA: “Ajde dok ostali ne dođu da prođemo početak prve scene, ljudi, krećemo”

. Čuje se sound/zvoni telefon. Čuju se ptice – znak da sam izašla napolje. Zvoni telefon. Javljam se na telefon i čuje se Bogdanov glas.

BOGDAN: “Halo, gde ste ljudi, šta ima?”

Prelaz na scenu MISTIK

4. SCENA - MISTIK:

STAŠA: *„Halo”*

BOGDAN: *„Jel ste slobodni sutra da odradimo probu oko šest, imamo svirku u subotu, sviramo na maratonu, pa da prevežbamo”*

STAŠA: *„Možeee”*

BOGDAN: *„E super ljudi. Idemo mojim kolima na svirku, oprema je kod mene, donosim vam sutra”*

STAŠA: *„Važi, važi”*

BOGDAN: *„ajde uživajte pa se vidimo. Šaljem vam sad novi ritam što sam sklopio pa ćemo da vežbamo sutra na probi. Ee da i ne zaboravite palice na probu molim vas”.*

STAŠA: *„Važi ćao”*

Kreće polako naša kompozicija što sviramo ali na par sekundi i posle nekoliko taktova na prvu se čuje jak udarac (kika, činele ili doboša) kao znak za kraj. Ja nastavljam da šetam ulicom. Čuju se deca, ptice, automobili. Ja šetam nazad do doma i krećem da pričam mini monolog kao da je to moj unutrašnji glas (moje misli). ILI ne?

5. SCENA - KRAJ

JOVANA: *„Staaa”*

SRNA: *Jovanaaaa” čuje se smeh.*

JOVANA: *„Ajde čekale smo te da krenemo da se pakujemo.”*

SRNA: *„Ajde pustite Balaševića. To nam je postala tradicija”*

Kreće od Balaševića pesma na klaviru ide fejd aut.

ISTORIJAT RADIJA

Istorijat radija obuhvata razvoj tehnologije, medija i komunikacije koji su značajno promenili svet.

- Početak elektromagnetnih talasa (19.vek):

James Clerk Maxwell je formulisao teoriju elektromagnetnih talasa, postavivši osnovu za razumevanje radijskog talasa. On je predložio da električna i magnetna polja mogu putovati kroz prostor u obliku talasa, što je kasnije postalo osnova za razvoj radija.

Heinrich Hertz je prvi eksperimentalno dokazao postojanje elektromagnetnih talasa, stvarajući i detektujući talas visokih frekvencija. Ovo otkriće je bilo ključno za kasniji razvoj radija.

- Početak bežične komunikacije

Guglielmo Marconi je smatrao radijsku komunikaciju mogućom i razvio prvi bežični telegraf 1895. godine i poslao prvi radio signal. U 1901. godini, prenosi prvi transatlantski signal.

Nikola Tesla je radio na bežičnoj tehnologiji i demonstrirao mogućnost prenosa elektromagnetnih talasa na velike udaljenosti.

- Uspon prvih radijskih prenosa (1900-e)

Reginald Fessenden je prvi put preneo glas i muziku putem radija 1906. godine, emitovao je prvi božićni prenos sa govornim sadržajem i muzikom. Ovo je bio prvi radio prenos koji je uključivao ljudski govor i zvuk.

Lee de Forest je izumio audion, vakumsku cev koja je omogućila ekspresiju električnih signala, čime je omogućio veći doseg radijskih talasa i bolji kvalitet zvuka. Ovaj izum je bio presudan za komercijalizaciju radija.

- Komercijalizacija i nastanak radijskih stanica (1920-e)

KDKA (1920): 1920. godine, KDKA iz SAD započela je redovno emitovanje, što je često nazvano "prvim pravim radio prenosom". Ovo je bila prva radio stanica koja je emitovala prenos.

Prvi radijski programi: Stanice su počele emitovati razne programe, uključujući muziku, vesti, zabavu i reklame.

Formiranje radijskih mreža: Veće radio mreže kao što su NBC (National Broadcasting Corporation, 1926.) i CBS (Columbia Broadcasting System, 1927.) omogućile su širenje radio signala na velike teritorije.

- Zlatni vek radija (1930-1950-e)

Popularnost radija: Tokom 1930-ih i 1940-ih, radio je postao dominantni oblik zabave i informisanja. Emisije su uključivale drame, komedije, muziku, sport, vesti i razne druge formate. Programi poput "The Lone Ranger", "Amos 'n' Andy" i "War of the Worlds" (emitovana 1938.godine) postali su kulturni.

Radio i propaganda: U drugom svetskom ratu, radio je igrao ključnu ulogu u širenju informacija i mobilizaciji podrške za ratne napore. Program "Voice of America" koristio se za širenje propagande i informacija u okupiranim zemljama.

Politika na radiju: Politika je postala sve prisutnija na radiju, sa predsedničkim govorima, debatama i radijskim prenosima koji su oblikovali javu percepciju.

- Tehnička i komercijalna evolucija (1960-1990-e)

FM radio (1930-e-1960-e): FM radio, koji koristi frekvencijski modulirani signal, omogućio je bolji kvalitet zvuka i manju interferenciju od AM radija. FM je postao popularan za muzikološke stanice, dok je AM ostao dominantan za vesti i talk radio.

Stereo zvuk (1950-e): S pojavom stereo zvuka, radio je postao još atraktivniji za slušanje muzike, čime su radio stanice sa muzikom doživele veliki porast popularnosti.

Radijski formati (1950-e): Tokom 1960-ih i 1970-ih, radijske stanice su razvile različite formate, poput rock-a, pop-a, jazz-a i country muzike, čime je radio postao specijalizovan za različite muzičke žanrove i interesne grupe.

Kabelski radio i satelitski radio (1980-e 1990-e): Pojavom satelitskog radija, slušatelji su mogli da pristupe radiju na globalnom nivou. SiriusXM (satelitska radio stanica) postala je popularna u SAD-u, omogućujući prijem radija u automobilima, avionima i na drugim mestima.

- Digitalna revolucija i internet radio (2000-e do danas)

Digitalni radio (DAB): Digital Audio Broadcasting (DAB) omogućava bolji hvalitet zvuka i veći broj kanala u istoj frekvencijskoj širini, te je postao popularan u mnogim evropskim zemljama.

Internet radio: Sa pojavom interneta, radijske stanice su počele emitovati putem weba. Platforme poput Spotify i Pandora omogućile su korisnicima da slušaju radio online i kreiraju vlastite plejliste. Internet radio je omogućio slušanje stanica širom sveta, bilo kada i bilo gde.

Podcasting: U poslednjim decenijama, podcasting je postao popularan oblik audio sadržaja. To je specifičan oblik radija gde ljudi mogu preuzimati emisije na zahtev i slušati ih na mobilnim uređajima.

- Savremeni radio

Danas, radio je i dalje prisutan kao oblik zabave i informisanja, i ako se menja sa tehnološkim napretkom. Radijske stanice se sve više oslanjaju na internet, mobilne aplikacije, pa čak i na društvene mreže kako bi doprele do šire publike. I ako konkurencija od televizije, internet i drugih digitalnih medija raste, radio je i dalje važan za bro informisanje, muziku i društvenu povezanost.

ISTORIJAT RADIO DRAME

Istorijat radio drame je duboko povezan sa razvojem radija kao medija, jer je radio drama bila jedan od najpopularnijih i najuticajnijih formata u ranom razdoblju radijske industrije. Radio drama je žanr koji koristi samo zvučne efekte, muziku, dijalog i glasove glumaca kako bi stvorio priču, bez potrebe za vizualnim elementima.

- Početak radio drame (1920-e)

Radio drama se pojavila ubrzo nakon što je radio postao komercijalizovan početkom 1920-ih.

Prvi prenos radio drame: I ako su postojali eksperimenti prenošenja dramskih tekstova, ozbiljan razvoj radio drame započeo je sredinom te decenije. U SAD-u KDKA, jedna od prvih radijskih stanica, počela je emitovati dramske sadržaje 1921. godine.

- Zlatni vek radio drame (1930-e do 1950-e)

Uspon radio drama: Tokom 1930-ih i 1940-ih, radio drama je dosegla svoj vrhuna. U ovom periodu, radio je bio dominantan medij za zabavu i to u velikoj meri zbog moći zvuka da stvori atmosferu i prikazuje priče na način koji je bio kroz drugačiji u poređenju sa pozorištem i filmom.

Popularnost: Dramski programi su postali sastavni deo svakodnevnog života, sa emisijama koje su imale veliki broj slušalaca. Teme su varirale. Slušaoci su mogli uživati u serijama koje su im prenosile priče kroz dijalog, muziku i zvučne efekte.

Najpoznatije radio drame: "The Shadow", "Lights Out", "War of the Worlds"...

- Pad popularnosti (1960-e do 1970-e)

Kako su televizija i kasnije film postajali sve popularniji tokom 1950-ih i 1960-ih, interesovanje za radio dramama je opalo. Televizija je ponudila vizualnu

dimenziju koja je bila privlačnija mnogim slušateljima, pa su radijske stanice sve više prelazile u formate vesti, muzike i komercijalnog sadržaja.

- Povratak i savremena radio drama (1980-e do danas)

Oživljavanje radio drame: Od 1980-ih nadalje, radio drama je doživela povratak, posebno u obliku "audio knjiga" i novih produkcija koje koriste modernu tehnologiju. Nove emisije i adaptacije klasičnih romana ponovo su počele da se emituje na radiju, dok su podcasting i online platforme otvorile nove mogućnosti za distribuciju.

BBC i druge produkcije: BBC je nastavio sa produkcijom originalnih radio drama, kao i adaptacijama književnih dela. BBC je čak osnovao posebne sektore za radijsku produkciju koja se bazira na dramama, a mnoge od tih serija postale su kulturni standardi.

- Savremeni pristupi i format (2000-e do danas)

Savremeni pristupi radio drami obuhvataju sve od audio drama, podkasta do interaktivnih multimedijских produkcija koje kombinuju zvuk, muziku i čak elemente video igara. Mnogi od tih projekata koriste najnoviju tehnologiju za stvaranje immersive (urunuće) iskustava, što omogućava slušateljima da potpuno urone u priču.

POJAM: DIZAJNIRANJE ZVUKA

Dizajn zvuka je proces kreiranja, oblikovanja i manipulacije zvučnih elemenata u različitim medijima kao što su radio, film, video igre, televizija, muzika, reklame, aplikacije i drugi oblici digitalnog sadržaja. Cilj dizajna zvuka je da stvori zvučnu atmosferu koja poboljšava korisničko iskustvo i doprinosi stvaranju željenog emotivnog ili narativnog efekta. Zvuk je vrlo važan jer može da utiče na doživljaj i emotivno reagovanje publike a pomaže u jačanju atmosfere.

Pod dizajn zvuka spada ne samo snimanje već i obrada. Zvuk se mora obraditi da bi se postigao željeni efekat. Obrada zvuka uključuje:

- Filtriranje: Ukljanjanje neželjenih frekvencija, poboljšanje ili smanjenje određenih zvučnih područja.
- Reverb i dilej: Ovi efekti stvaraju doživljaj prostora i udaljenosti, na primer, zvuk u velikoj hali ili dubokom kanjonu može imati mnogo više “odjeka” nego zvuk u maloj prostoriji.
- Ekvilizacija: Pomoću ekvilajzera se podešavaju različiti frekvencijski opsezi zvuka kako bi se postigla jasnost i ravnoteža između zvučnih elemenata.
- Distorzija: Ovaj efekat menja prirodu zvuka, stvarajući “neprirodne” zvuke, često korišćene u elektronskoj muzici ili za stvaranje agresivnih zvučnih efekata u filmovima i video igrama.

Kreiranje zvučnih efekata je jedno od najvažnijih aspekata dizajna zvuka. Zvučni efekti se mogu klasifikovati u različite kategorije:

- Fizički efekti: to su zvuci koji repliciraju realne stvari, kao što su koraci, kucanje na vrata, zvuci mašina, pucnjave, eksplozije...
- Fantastični efekti: u filmovima i video igrama, često se kreiraju zvučni efekti za nadrealne, fantastične stvari, opout zvukova magije, svemirskih brodova, robota...
- Ambijentalni efekti: ovi zvuci se koriste da stvore pozadisku atmosferu koja doprinosi raspoloženju ili okruženju u kojem se radnja dešava (npr. zvukovi grada, prirode, unutrašnjosti zgrade).

Zvučni efekti mogu biti snimljeni direktno (npr. koraci na različitim površinama) ili stvoreni sintetički korišćenjem elektronskih uređaja i softverskih alata.

Miksovanje zvuka je ključna faza u kojoj se različiti zvučni slojevi kombinuju u harmoniji. Miksanje može uključivati:

- Balansiranje glasnoće: podešavanje nivoa različitih zvučnih elemenata (muzika, dijalog, efekti) tako da se sve dobro uklopi.
- Panoramiranje: postavljanje zvuka u različite "prostorne" pozicije. Na primer, zvuk može biti pomeren levo ili desno ili čak zvučati kao da dolazi iz pozadine ili iznad.
- Automatizacija: podešavanje promene u zvučnim elementima tokom vremena, kao što su postepeno smanjenje muzike ili povećanje zvučnog efekta.

Miksovanje se takođe bavi dinamikom zvuka - na primer, razlikom između tihih i glasnih zvukova, što pomaže u stvaranju dramatičnih trenutaka ili naglašavanju specifičnih scena.

Uloga dizajnera zvuka:

Dizajneri zvuka moraju da imaju duboko razumevanje tehnika snimanja, obrade, miksovanja i postprodukcije, ali i umetničku sposobnost da prepoznaju kao zvuk može da komunicira emocije i atmosferu. Kroz zvuk, oni mogu stvoriti doživljaje koji su toliko snažni da se mogu uporediti sa vizuelnim delovima filma ili igre.

Dizajneri zvuka mogu raditi u različitim industrijama kao što su:

- Film i TV: kreiranje zvučnih pejzaža, dijaloga, muzike i zvučnih efekata za filmske i TV produkcije.
- Video igre: pomoć u kreiranju zvučnih efekata koji su povezani sa igračkim iskustvom o stvaranje muzike koja se uklapa u atmosferu igre.
- Reklama: dizajniranje zvučnog identiteta za proizvode ili brendove, kao i kreiranje jinglova i zvučnih znakova.
- Muzika: rad u produkciji, postprodukciji i miksovanju muzike za albume i druge projekte.

Dizajneri zvuka koriste razne softverske alate i uređaje, kao što su:

- Digitalne audio radne stanice (DAW): napr Cubase, Pro Tools, Logic Pro, Ableton Live, koje omogućavaju snimanje, editovanje, miksovanje i obradu zvuka.
- VST pluginovi i efekti: Korišćenje različitih virtuelnih efekata i instrumenta za stvaranje specifičnih zvučnih efekata.
- Sinteza zvuka: Elektronski uređaji i softveri za generisanje zvučnih talsa i efekata koji nisu dostupni kroz snimke.

SNIMANJE GOVORA

Radio drame sadrže tri osnovna zvučna elementa: govor, efekti i muzika. Vrste govora mogu biti: dijalog, monolog (unutrašnji monolog), naracija (objektivna i subjektivna), izjava, komentar (pripremljen ili improvizovan) stilizovani govor (imaginaran, personifikovan), implicitan govor, govor u funkciji atmosfere, imitacija govora – fiktivan govor.

U ovom radu zastupljeni su dijalog, unutrašnji monolog i glas koji izgovara naslov i odjavnu špicu. Dijalog je razgovor dve ili više osoba i on je tipičan za dramske žanrove dok je monolog kada glumac razgovara sa gledaocem ili sa samim sobom. Monolog može biti i unutrašnji monolog (u audio vizuelnom delu lik u slici ne govori, ali čujemo njegov glas kao da čitamo njegove misli) dok se u radio drami obično tokom obrade koristi neki od efekata koji daju odjek odnosno prostornost.

Pre svega sam u studijskim uslovima snimila dijaloge. Poslala sam već smišljeni tekst prijateljima i objasnila im na koji način treba da izgovore određene rečenice. Zatim sam isekla greške i namestila sve rečenice.

SNIMANJE EFEKATA

Zvučni efekti su ključni elementi koji stvaraju atmosferu, pomažu u pripovedanju priče i omogućavaju slušatelju da zamisli prostor, vreme, akciju i emocije likova. Budući da radio drama koristi samo zvuk kao sredstvo komunikacije, zvučni efekti su neophodni za oživljavanje priče i nadoknađuju odsustvo vizuelnih informacija.

Vrste efekata su: prirodni (realni), veštački (neobični ili nerealni), originalni, arhivski, zvučna atmosfera.

U ovoj radio drami uključeno je više vrsta efekata. Objasniću ih redom kako se koji pojavljuje.

SNIMANJE MUZIKE

U radio drami muzika ima ulogu u kreiranju atmosfere, izražavanju emocija i vođenju priče. Ona zajedno sa zvučnim efektima služi slušaocima da "vide" i osećaju prostor, vreme i emocije likova.

Muzika može obogatiti iskustvo slušanja na nekoliko načina:

Atmosfera i ambijent – Muzika doprinosi stvaranju određenog raspoloženja, bilo da je reč o napetosti, radosti, tugi ili strahu i tako uvodi slušaoca u svet drame.

Povezivanje scena i prelazi – Korišćenje muzike u prelazima između scena može olakšati razumevanje vremenskih i prostornih promena, što olakšava praćenje radnje.

Karakterizacija likova – Muzika se često koristi za simbolizaciju određenih likova ili tema, na primer kao motiv u filmskoj muzici. Ponavljanjem određene muzičke teme, slušaoci mogu prepoznati prisustvo određenog lika.

Emocionalni ton – Muzika pomaže u izražavanju emocionalnog tona drame, naglašava ključne trenutke i time omogućava slušaocima da lakše prate i emotivno reaguju na razvoj priče.

Simbolizam i pojačavanje poruke – Muzika može imati simboličku ulogu ili dodatno pojačati glavne teme i poruke drame, čineći ih upočatljivim i smislenijim.

Muziku koju imam u svojoj radio drami sam snimila na klavijaturi uz pomoć MIDI tehnologije što mi je omogućilo da na jednostavniji način ispravim sitne greške u notama i ritmu. Muzika se javlja na početku radio drame kao lagani uvod. Nakon što Mina izgovara rečenicu da ćemo zakasniti na autobus tada kreće muzika da se ubrzava kao znak žurbe, kašnjenja. Takođe se muzika javlja na samom kraju radio drame kao odjavna špica. Klavijaturu je svirao Lazar Demonja nakon što smo se dogovorili na kojim mestima i na koji način treba da se svira tako da je muzika improvizovana ali kombinovana sa elementima nekih postojećih numera. Na samom kraju radio drame odsvirana je čuvena pesma "Ringišpil" Đorđa Balaševića.

EDIT I MIKS

Snimke sam editovala redom kako sam koji snimala, a miks sam radila nakon što sam sve snimila i izeditovala. Automatizaciju sam napravila u odjavnoj špici kako bi dovela do izražaja navedene uloge, i stavila sam u sceni kada pričam na telefon, pa sam atmosferu prirode smanjila, a svoj glas pojačala. Takodje u sceni gluma sam postavila glas u zvučnoj slici dalje da bi dala sceni efekat da se glas čuje iz daleka. Reverb sam koristila takodje u sceni gluma, da bi efekat glasa na sceni bio jasniji. Ekvilajzer sam dodala na svaku scenu gde pričam na telefon. Efekat glasa preko telefona sam pojasnila ekvilajzerom.

ZAKLJUČAK

Tokom procesa realizacije radio drame najbitnija stvar koju sam naučila jeste ta da je jako bitno imati dobru pripremu i organizaciju odnosno napraviti dobar plan i skicu. Jer bez toga teško uraditi bilo šta. Najizazovnije mi je bilo možda snimanje Tascam-om van studija jer je tada trebalo paziti na svaki mali detalj: kako sam postavila snimač, na koliko je gain pojačan, da li je atmosfera dovoljno tiha i mirna...a najlakše mi je bilo editovanje snimaka jer to radim od prvog razreda. U realizaciji drame, tokom snimanja, promenila sam dosta stvari i dosta stvari sam morala da prilagodim okolnostima. Naravno sve sam to posle izmenila u skripti. Stečeno znanje za ove četiri godine školovanja mi je dosta pomoglo u snimanju. Samostalno sam mogla da snimim ceo rad zahvaljujući iskustvu iz predhodnih godina školovanja. Moji planovi za dalje školovanje su drugačiji. Planiram da se bavim glumom. Ali naravno da mi je drago što sam upisala ovaj smer i što sam stekla osnovno obrazovanje na ovom smeru. Znanje o snimanju i dizajnu svuka će mi sigurno doći dobro u budućem poslu, jer ću samostalno moći sebi da obezbedim efekte i muziku za moje buduće predstave. Za kraj bih želela da se zahvalim profesorki Željki Milošević, na trudu i radu ove četiri godine. Naravno najviše u pomoći oko radio drame. Takođe bih želela da se zahvalim profesoru Goranu Kuliću na svakom savetu i kritici koju mi je uputio. I naravno de zahvaljujem mojim drugarima iz razreda koji su oživeli moju radio dramu svojim talentima.

LITERATURA

- Prof. dr. Mihajlo L. Đorđević “Kompjuterski dizajn zvuka i muzike”, Beograd 2005.
- Ivo Blaha “Osnove dramaturgije zvuka u filmskom i TV delu”, FDU april 1993.
- OpenAI. *ChatGPT*. OpenAI, 2 Dec. 2024, <https://chat.openai.com/>